

Het Philips-Kommando in Kamp Vught

auteurs: Micha Cluysenaer
Jessie Jongejans

Deze opdracht maak je met z'n tweeën.

Jullie gaan je inleven in Hans Alderliesten (13 jaar) en Gerda Nothmann (16 jaar) die in 1943, midden in de Tweede Wereldoorlog, gevangen zaten in Kamp Vught.

In dat concentratiekamp was een werkplaats van Philips: de mensen die daar werkten werden het Philips-Kommando genoemd.

Gerda en Hans hebben allebei in die werkplaats gewerkt.

Ze hebben allebei de oorlog overleefd.

De centrale vraag van deze opdracht is:

Was het Philips-Kommando in kamp Vught belangrijk voor de gevangenen die in dat kamp zaten?

Je gaat een antwoord op die vraag zoeken voor Gerda en voor Hans.

Jullie kiezen allebei een persoon. De een kiest Gerda, de ander kiest Hans.

Wat moet je doen?

Lees eerst deze instructie door en volg daarna alle stappen van 1 tot en met 5.

Stap 1 **Lees de tekst 'Achtergronden van het Philips-Kommando'** op blz. 3 van deze lesbrief.

Stap 2 **Beantwoord ieder apart de vragen**. Haal van de website de vragenlijst en print hem uit.
Er is een vragenlijst voor Hans en een vragenlijst voor Gerda. Gebruik het Antwoordblad.
Je hebt ook de digitale vragenlijst nodig voor de links naar de website.
Ga voor Gerda naar blz. 4 en voor Hans naar blz. 8.

Stap 3 Kruip in de huid van... Dit doe je samen

Vertel elkaar over Gerda en Hans, bijvoorbeeld:

- waar kwamen ze vandaan?
- wat deden hun ouders?
- hoe kwamen ze in het kamp terecht?
- hoe aten en sliepen ze in het kamp?
- hoe vonden ze het werken in het Philips-Kommando?

Jullie hebben nu allebei een beeld van het leven van Hans en Gerda en hun belevenissen in het kamp. Je kunt je nu goed inleven in hun gevoelens en gedachten.

Stap 4 Vul de grafiek in. Dit doe je samen. Print de grafiek uit en vul in. Je kunt de grafiek ook digitaal invullen. Gebruik dan het Wordbestand van de grafiek op de website.

Bekijk samen de resultaten in de grafiek.

- waarop reageerden Gerda en Hans hetzelfde?
- waarop reageerden ze verschillend?
- zoek samen uit waarom ze verschillend reageerden

Geef onder de grafiek (blz. 14) samen antwoord op de centrale vraag van deze opdracht:

Was het Philips-Kommando in kamp Vught belangrijk voor de gevangenen die in dat kamp zaten?

Schrijf op hoe belangrijk het Philips-Kommando in kamp Vught was voor jouw hoofdpersoon. Leg je antwoord uit.

Stap 5 Lever je opdracht in.

Achtergronden van het Philips-Kommando

Eind 1942 bouwen de Nazi's in Vught bij 's-Hertogenbosch een concentratiekamp, dat groter was dan 50 voetbalvelden samen.

Dit kamp heeft tot september 1944 bestaan.

Ruim 31.000 mensen hebben hier voor kortere of langere tijd gevangen gezeten; mannen, vrouwen en kinderen.

Het zijn politieke gevangenen, joden of gijzelaars.

Gerda zit hier omdat ze joods is.

Hans zit er als familiegeijzelaar.

Hele families worden vastgezet omdat een familielid een verzetsdaad heeft gepleegd en is ondergedoken.

De verschillende groepen gevangenen zitten in aparte afdelingen, van elkaar gescheiden door dubbel prikkeldraad.

Ook de joden zitten apart.

Je hebt mannen- en vrouwenafdelingen.

Alle gevangenen werken van zonsopgang tot zonsondergang in Kommando's, werkploegen.

Dat is meestal zwaar werk zoals stenen sjouwen of zand kruien.

Op verzoek van de Duitse SS richt Philips binnen het prikkeldraad een werkplaats in.

Dat is heel bijzonder.

Slechts 10% van alle gevangenen, 3100 mensen, vindt hier werk.

Onder hen 600 joden.

Philips mag zelf de gevangenen uitkiezen.

Een lastige klus, want ze hebben niet genoeg werk voor iedereen.

Werken bij Philips heeft verschillende voordelen.

De Philipswerkplaats in Kamp Vught wordt steeds meer een echt bedrijf.

De Duitse kampeiding is onder de indruk.

Ondertussen plegen sommige Philipswerkers stiekem verzet bij de productie.

Ze voeren langzaam-aan-acties.

Of ze saboteren door bijvoorbeeld een onzichtbaar deukje aan te brengen.

Philips weet dit en laat het oogluikend toe.

Sommige mensen doen onder werktijd zelfs heel ander werk.

Midden 1943 begint Philips met het maken van radiobuizen.

Dit werk kan zogenaamd alleen door joodse vrouwen worden verricht.

Alleen zij kunnen goed met een loep werken en hebben stabiele handen.

Alleen zij hebben het juiste gevoel in hun vingers.

De Duitse SS-ers geloven dit verhaal.

Zo komen ook joodse vrouwen bij het Philips-Kommando terecht.

Ze hoeven dan niet op transport.

Een jaar gaat dit goed.

Maar in juni 1944 moeten alle joodse Philipswerkers toch op transport naar het vernietigingskamp Auschwitz.

Ze verdwijnen niet in de gaskamers, zoals de meesten joden die daar aankwamen.

Ze worden doorgestuurd naar andere kampen om daar in de buurt te werken.

Het zijn immers vakarbeiders van Philips!

Die kun je maar beter in leven houden.

Zo overleven 400 van de 600 joodse werkers van het Philips-Kommando uiteindelijk de oorlog.

Dit geldt ook voor de andere Philipswerkers; de meesten overleven de oorlog.

Gerda Nothmann

Gerda is 16 jaar als ze aankomt in Kamp Vught.

Ze is een Duits meisje.

Haar ouders brengen haar en haar zusje Vera in 1939 onder in Nederland.

De zusjes wonen in twee verschillende pleeggezinnen.

Gerda moet met haar pleegouders, pleegzus en pleegbroer op 2 juni 1943 naar kamp Vught.

Opdrachten

Wie was Gerda?

1 Ga naar [Gerda in het Philips-Kommando](#).

a Wat deed Gerda in Nederland?

A Ze was hier op vakantie.

B Ze zat in een pleeggezin om het antisemitisme in Duitsland te ontvluchten.

C Ze werd behandeld voor een ziekte.

D Ze was hier op doorreis naar Amerika.

Gerda: 'Zowel Vera als ik waren net jarig geweest toen we moesten vertrekken uit Berlijn.'

Op 10 juni 1939 nam ik afscheid voor een paar maanden.

Ik zou Vati en Mutti nooit meer zien'.

b Welke bewering(en) is (zijn) juist? Noteer de juiste letter.

I Gerda's ouders sturen Gerda en haar zusje naar Nederland omdat het antisemitisme in nazi-Duitsland steeds erger wordt.

II In de periode dat Gerda in Nederland is, heeft ze geen last van het antisemitisme.

A Alleen I is juist.

B Alleen II is juist.

C I en II zijn beide juist.

D I en II zijn beide niet juist.

2 Ga naar [Gerda in het Philips-Kommando](#).

Zet de volgende zinnen in de juiste tijdsvolgorde. Noteer alleen de letters.

A Nederland wordt bezet door de Duitsers.

B Gerda komt met de familie Deen aan in kamp Vught.

C Gerda wordt geboren in Berlijn.

D Gerda komt met haar zusje Vera aan in Nederland.

E Gerda gaat wonen bij de familie Deen.

3 Ga naar [Gerda in het Philips-Kommando](#), en lees het stukje Droevig afscheid.

Welke bewering(en) is (zijn) juist?

I Westerbork was een doorgangskamp in Nederland.

II Gerda wilde mee met de familie Deen naar Westerbork.

A Alleen I is juist.

B Alleen II is juist.

C I en II zijn beide juist.

D I en II zijn beide niet juist.

Gerda: 'Dat afscheid is het grootste trauma van mijn leven'.

De familie Deen is maar 10 dagen in Westerbork.

Ze moeten op transport naar Sobibor.

Daar worden ze op 16 juli 1943 vergast.

Dagelijks leven in het kamp

- 4 Ga naar de [plattegrond van kamp Vught](#).
Hoeveel verschillende onderdelen kende kamp Vught?
A 8.
B 10.
C 12.
D 13.
E 14.
- 5 Gerda voelt zich alleen. Ze woont met meer dan 100 joodse meisjes en vrouwen samen in een aparte barak.
Ga naar de [dagindeling in kamp Vught](#).
Hoe lang duurde een werkdag in kamp Vught?
A van 7.00 uur tot 18.30 uur.
B Van 5.00 uur tot 19.00 uur.
C Van 7.30 tot 18.30 uur.
D Van 5.00 uur tot 21.00 uur.
- 6 Ga naar het [Kampeten](#).
Hoe komen de gevangenen aan eten? Noteer de letters van de juiste zinnen.
A Ze krijgen kampeten, maar dat is niet voldoende.
B Sommigen krijgen voedselpakketten van familie of van Vughtenaren via het Rode Kruis.
C De mensen in het Philips-Kommando krijgen elke dag een voedzame maaltijd: de Philipprak.
D Ze moeten elke dag hun eigen eten koken.

De organisatie van het kamp

- 7 a Ga naar [Concentratiekampen in Europa](#).
Wat voor soort kamp was kamp Vught?
A Een SS-kamp.
B Een vernietigingskamp.
C Een doorgangskamp.
D Een werkkamp.
- b Welke drie kampen zijn vernietingskampen?
A Ravensbrück, Sobibor en Mauthausen.
B Treblinka, Sobibor en Auschwitz-Birkenau.
C Bergen Belsen, Buchenwald en Neuengamme.
D Auschwitz-Birkenau, Theresienstadt en Treblinka.
- 8 Ga naar [Philips organisatie](#).
Hoe zat de organisatie in elkaar van de Philips-werkplaats? Maak de juiste combinaties. Noteer de letters en cijfers in de goede combinaties.
I Häftlinge staf	A Algemene leiding en beheer van de werkplaats
II SS-leiding	B Dagelijkse leiding van de werkplaats
III Philips-leiding	C Huisvesting en technische voorzieningen

Het Philips-Kommando in Kamp Vught

- 9 Frits Philips stemt in met het verzoek een werkplaats te vestigen in Kamp Vught. Maar wel op een aantal voorwaarden.
Ga naar [verzoek aan Frits Philips](#) en scroll een stukje naar beneden.
Welke voorwaarde hoort hier niet thuis?
- A Philips heeft de leiding van de werkplaats en bepaalt wat er wordt gemaakt.
 - B Philips bepaalt welke gevangenen worden ingezet en hoeveel.
 - C Medewerkers van Philips (uit Eindhoven) mogen het kamp vrij in en uit lopen.
 - D De gevangenen die voor Philips werken hebben een 5-daagse werkweek.
- 10 Philips is opgericht in 1891 als gloeilampenfabriek. In 1940 is het al een heel groot bedrijf, een multinational.
Ga naar [Philips in de oorlog](#).
Welke stelling (en) is (zijn) juist?
- I In december 1942 wordt de Philipsfabriek in Eindhoven gebombardeerd.
 - II De Nazi's willen de werkloze Philipsarbeiders in Duitsland laten werken.
- A Alleen I is juist.
 - B Alleen II is juist.
 - C I en II zijn beide juist.
 - D I en II zijn beide niet juist.

Werken in het Philips-Kommando

- 11 Hoe kwam Gerda in het Philips-Kommando terecht?
Ga naar [Gerda in het Philips-kommando](#) en scroll naar beneden.
- A Ze werd automatisch toegelaten omdat ze joods was.
 - B Ze moest leren solderen en deed dat heel goed.
 - C Ze moest een soldeertest doen en werd geholpen.
 - D Ze kon meekomen met haar pleegzusje Helga.
- Gerda: 'Ik was geen Hollandse en ik dacht dat Philips een uitgesproken wens had om Hollandse joden te redden'.

- 12 Ga naar de [werkers in het Philips-Kommando](#).
- Bij Philips werkten verschillende soorten gevangenen.
Wie werkten er wanneer in het Philips-Kommando? Noteer de letters in de goede tijdsvolgorde.
- A Vrouwelijke politieke gevangenen.
 - B Joodse vrouwelijke gevangenen.
 - C Alleen mannelijke politieke gevangenen.
 - D Belgische en Franse politieke gevangenen.
- 13 Ga naar [werkomstandigheden](#) in het Philips-Kommando.
Welke voordelen had het om te werken in het Philips-Kommando? Noteer de juiste letters.
- A Geen schreeuwende en slaande SS-ers om je heen.
 - B Extra eten.
 - C Muziek als arbeidsvitaminen.
 - D Extra sigaretten.
 - E Kortere werktijden.

- 14 Ga naar [Gerda in het Philips-kommando](#) en scroll naar beneden.
- a Wat voor werk deed Gerda? Noteer twee letters.
- A Ze werkte in de tekenkamer.
 - B Ze werkte op de afdeling condensatoren.
 - C Ze werkte op de afdeling radiobuizen.
 - D Ze maakte knijpkatten.

Gerda was alleen maar ze werkte samen met joodse meisjes en vrouwen.
Er gebeurde overdag van alles in de werkbarakken.
Er klonk (Duitse) muziek uit de radio, voor haar heel herkenbaar.

- b Ga naar [muziek](#) en klik op de driehoek om de liedjes te horen.

Transporten

- 15 Er waren regelmatig transporten vanuit kamp Vught naar Westerbork en Duitsland.
Ga naar [Gerda in het Philips-Kommando](#) en scroll naar het kopje *Naar Vught*.

Welk transport maakt Gerda mee als ze net in kamp Vught is gearriveerd?

- A Het transport van 15 november 1943.
- B Het grote kindertransport.
- C Het jodentransport van 5 september 1944.

Gerda: 'We leefden voortdurend in angst.
Zo moesten we een keer naar de treinen marcheren voor transport.
Philips kreeg dit te horen en smeekte om ons te behouden.'

- 16 Ga naar de [Philips-Gruppe](#).
Welke stelling(en) is (zijn) juist?
- I Gerda komt met de Philips-Gruppe op 7 juni 1944 aan in Auschwitz.
 - II De Philips-joden worden in Auschwitz niet vergast, maar als groep doorgestuurd om te gaan werken.
- A Alleen I is juist.
 - B Alleen II is juist.
 - C I en II zijn beide juist.
 - D I en II zijn beide niet juist.

- 17 Ga naar de [Philips-Gruppe](#) en scroll naar beneden.
Door welke mensen wordt Gerda uiteindelijk bevrijd?
- A Zweden.
 - B Denen
 - C Russen
 - D Amerikanen.

Gerda is altijd blijven volhouden dat het werk in het Philips-Kommando haar leven heeft gered tijdens de oorlog. Want ook toen ze naar Duitsland werd gebracht had ze daar voordeel van. Op de pagina over [Gerda in het Philips-Kommando](#) zie je helemaal onderaan hoe een veel oudere Gerda Nothmann Frits Philips hiervoor bedankt.

- 18 In totaal hebben 3100 mensen (10% van alle gevangenen) in de Philipswerkplaats gewerkt. De meeste hebben de oorlog overleefd.
Ga naar [De hele geschiedenis van het Philips-Kommando](#) en scroll omlaag.
In 1947 geven ex-werkers een cadeau aan Philips. Wat is dat?
- A Een schilderij.
 - B Een beeld.
 - C Een glas in lood raam.
 - D Een wandkleed.

Hans Alderliesten

Hans komt uit een gezin met 10 kinderen. Hij is 13 jaar en de jongste. Zijn broer Toon werkt bij de politie. Het bevel van de Duitsers om Joden op te pakken volgt hij niet op. Dan moet hij onderduiken. Daarna wordt de hele familie als gijzelaar opgepakt. Pas als Toon zich weer meldt, komt de familie vrij zeggen ze. Zo belandt Hans in augustus 1943 in Kamp Vught.

Opdrachten

Hans moet naar Kamp Vught

1 Over het verhaal van Hans is een klankbeeld gemaakt. Dit klankbeeld bestaat uit twee delen. Luister naar dit verhaal.

Ga naar [de website van het Philips-Kommando](#).

Zijn de volgende beweringen juist of onjuist?

I Hans wist niet waar ze naar toe gingen en was heel bang.

II Hans had zijn vader en broers nog nooit naakt gezien.

A Alleen I is juist.

B Alleen II is juist.

C I en II zijn allebei juist.

D I en II zijn allebei onjuist.

Hans mocht niets meenemen bij zijn arrestatie, alleen de kleren die hij aan had.

Dagelijks Leven

2 Ga naar [woonbarakken](#).

Met hoeveel personen wonen de gevangenen in een barak?

A 50 tot 100.

B 100 tot 150.

C 150 tot 200.

D 200 tot 300.

Een bed is niet meer dan een houten plank met daarop een jute zak gevuld met stro.

Hans woont met 180 gevangenen in een barak, allemaal familiegevangenen. Gelukkig zit hij bij zijn vader en broers, dat voelt vertrouwd. Zijn moeder en zusjes zitten in het vrouwenkamp.

3 Ga naar [dagindeling](#).

Er is een vaste dagindeling in Kamp Vught. Hoe vaak hebben de gevangenen appèl?

A 1x.

B 2x.

C 3x.

D 4x.

Hans: "we hadden appèl met wel 8000 mannen tegelijk...allemaal kale mannen in streepjespakken, zebra's noemden we hen. Soms stond je daar uren in weer en wind. Petje op petje af, petje op, petje af."

4 Ga naar [Kampeten](#).

Waaruit bestond het kampeten? Noteer de letters van de juiste zinnen.

A Nepkoffie, koolsoep en een homp brood.

B Nu en dan een voedselpakket van vrienden en familie.

C Zelf (stiekem) bereid eten.

D Extra pakketjes gemaakt door burgers uit Vught.

E Philipswerkers krijgen een extramaaltijd: de Philipprak.

Hans: 'Dat kampeten was veel te weinig en heel vies, niet om door je keel te krijgen'.

Hulp van buiten

- 5 Ga naar [burgerhulp](#).
Zet in de goede tijdsvolgorde. Noteer alleen de letters.
- A Later krijgt mevrouw Timmenga hulp uit het hele land: geld, etenswaren, warme sokken.
 - B Zorgen voor voedsel is het eerste doel.
 - C Elke dag worden er honderden boterhammen gesmeerd.
 - D Als mevrouw Timmenga de eerste gevangenen ziet lopen, wil ze helpen.

Hygiëne

- 6 Ga naar [wassen en plassen](#)
Welke bewering(en) is (zijn) juist? Noteer de juiste letter.
- I De gevangenen hebben geen privacy. Zelfs op de wc ben je niet alleen.
 - II Veel gevangenen hebben last van diarree, besmettelijke ziektes en luizen.
- A Alleen I is juist.
 - B Alleen II is juist.
 - C I en II zijn beide juist.
 - D I en II zijn allebei onjuist.

Contacten met de buitenwereld

Twee keer per maand mogen de gevangenen een brief of kaart schrijven óf ontvangen. Hier zie je een brief die Hans in het kamp ontving van een vriendje. Kijk maar naar de datum. Daarnaast mogen de gevangenen per week één pakket ontvangen.

- 7 Ga naar [Contact met de buitenwereld](#) en scroll naar beneden.
Wat mag in dat pakketje worden gestopt?
- A Etenswaren, een fotolijstje en een mes.
 - B Etenswaren, een warme trui of sokken en sigaretten.
 - C Een warme trui of sokken, sigaretten en een deken.
 - D Sigaretten, blikjes eten en een schaar.

Hans: "Je weet niet hoe geweldig dat was, het krijgen van een pakketje in het kamp. Dat was echt ongelooflijk. Daar kon Sinterklaas niet aan tippen."

Kamporganisatie

- 8 Ga naar [Concentratiekampen in Europa](#).
- a Wat voor soort kamp was Kamp Vught?
- A Een SS-concentratiekamp.
 - B Een vernietigingskamp.
 - C Een doorgangskamp.
 - D Een werkkamp.
- b Welke drie kampen zijn vernietigingskampen?
- A Ravensbrück, Sobibor en Mauthausen.
 - B Treblinka, Sobibor en Auschwitz-Birkenau.
 - C Bergen Belsen, Buchenwald en Neuengamme.
 - D Auschwitz-Birkenau, Theresienstadt en Treblinka.

- 9 Het kamp is op militaire wijze georganiseerd.
Ga naar [De SS-Kampleiding](#)
Hoeveel Kampcommandanten heeft Kamp Vught gehad?
- A 1.
 - B 2.
 - C 3.
 - D 4.

De gevangenen hebben vooral te maken met lagere SS-ers en hulpbewakers. Hans: "Ik herinner mij heel goed de Kapo (hulpbewaker, vaak een langdurig gestrafte Duitse misdadiger) Erich Beck. Wij noemden hem de witte neger, vanwege zijn dikke lippen."

- 10 Ga naar [plattegrond Kamp Vught](#).
- a Uit hoeveel barakken bestaat het Joodse mannenkamp?
- A 8.
 - B 9.
 - C 10.
 - D 11.
- b Uit hoeveel barakken bestaat de Philipswerkplaats?
- A 9.
 - B 10.
 - C 11.
 - D 12.

Werken bij het Philips-Kommando

- 11 Frits Philips stemt in met het verzoek een werkplaats te vestigen in Kamp Vught. Maar wel op een aantal voorwaarden.
Ga naar [verzoek aan Frits Philips](#) en scroll een stukje naar beneden.
Welke voorwaarde klopt niet?
- A Philips heeft de leiding van de werkplaats en bepaalt wat er wordt gemaakt.
 - B Philips bepaalt welke gevangenen worden ingezet en hoeveel.
 - C Medewerkers van Philips (uit Eindhoven) mogen het kamp vrij in en uit lopen.
 - D De gevangenen die voor Philips werken hebben een 5-daagse werkweek.
- 12 Philips is opgericht in 1891 als gloeilampenfabriek. In 1940 is het al een heel groot bedrijf, een multinational.
Ga naar [Philips in de oorlog](#).
- a Wat is een multinational?
- A Een bedrijf waar vele nationaliteiten werken.
 - B Een bedrijf met vestigingen over de hele wereld.
 - C Een bedrijf dat in één land gevestigd is.
 - D Een bedrijf met vestigingen in Europa.
- b Zet in de juiste tijdsvolgorde
- A Veel arbeiders verliezen nu hun werk.
 - B In december 1942 wordt de Philipsfabriek in Eindhoven gebombardeerd.
 - C Frits Philips stemt in met een werkplaats in Kamp Vught.
 - D De Duitsers willen de werkloze Philipsarbeiders in Duitsland laten werken.
- 13 Ga naar [Producten](#).
- a In de Philipswerkplaats worden zeer verschillende producten gemaakt. Eén hoort hier niet thuis. Welke?
- A Knijpkatten.
 - B Scheerapparaten.
 - C Radiobuizen.
 - D Paperclips.
 - E Koffiezetapparaten.

b De werkplaats heeft allerlei afdelingen. Eén hoort hier niet thuis. Welke?

- A Gereedschapsmakerij.
- B Bankwerkerij.
- C Magazijn.
- D Typekamer.
- E Rekenkamer.

Hans werkt in de rekenkamer, hij is de jongste werknemer van Philips. Hij krijgt schoolboeken en mag onder werktijd huiswerk maken. De werkdagen zijn lang: van 7 tot 19.00 uur. Hans: 'Er gebeurde daar van alles. De hele dag hoorde je via luidsprekers muziek, vooral Duitse liedjes, en allerlei mededelingen.'

c Ga naar [muziek](#) en klik op de driehoek om deze liedjes te horen.

14 Ga naar [Philips organisatie](#).

Hoe zat de organisatie van de Philips-werkplaats in elkaar? Maak de juiste combinaties. Noteer de letters en de cijfers in de goede combinaties.

I Häflinge staf	A Algemene leiding en beheer van de werkplaats
II SS-kamleiding	B Dagelijkse leiding van de werkplaats
III Philips-leiding	C Huisvesting en technische voorzieningen

15 Ga naar [werkomstandigheden](#).

Werken bij Philips heeft verschillende voordelen. Welke? Noteer de goede letters.

- A Het werk is niet zwaar.
- B Er zijn geen SS-ers die slaan.
- C TV tijdens het werk.
- D Muziek tijdens het werk.
- E Een extra maaltijd.

Hans: "Die extra maaltijd, de Philipprak, was echt heerlijk. Het was vaak een stevige stampot met rode kool, zuurkool of bietjes."

16 Na mei 1943 gaat Philips ook joodse gevangenen aannemen voor de werkplaats.

a Ga naar [Joodse werkers](#).

Welke bewering(en) is (zijn) juist?

- I De Philipsleiding is onder de indruk van de grote jodentransporten.
 - II Philips hoopt de joden in het Philips-Kommando te beschermen voor transport naar de vernietigingskampen.
- A Alleen I is juist.
 - B Alleen II is juist.
 - C I en II zijn beide juist.
 - D I en II zijn beide onjuist.

b Hoe lukt het Philips om daarna joodse werkers in Vught te houden?

- A Door joden te verstoppen.
- B Door hen 'kriegswichtige' onderzeeboot-onderdelen te laten maken.
- C Door hen 'kriegswichtige'(schaarse) radio onderdelen te laten maken.
- D Door hen knijpkatten te laten maken.

De joden leefden voortdurend in angst voor transport. Hans: 'Ik herinner mij heel goed het jodentransport van 15 november 1943. Dat maakte enorme indruk op ons. Al die arme mensen, de joden hebben in de oorlog zó geleden.'

- 17 In juni 1944 moeten de laatste 500 Philips-joden toch Kamp Vught verlaten. Zij gaan op transport naar Auschwitz. Daar gebeurt iets heel bijzonders.
Ga naar [Philips-Gruppe](#).
Welke uitspraak klopt niet?
- A Ze worden als 'Philips-Gruppe' behandeld.
 - B Ze hoeven in Auschwitz niet naar de gaskamers.
 - C Ze worden als vakarbeiders ingezet in de Duitse oorlogsindustrie.
 - D Ongeveer 200 van de 500 overleven de oorlog dankzij de werkervaring bij Philips.

Hans en zijn familie zijn dan al uit het kamp. Hij mag op 24 december 1943, na 4 ½ maand gevangenschap, Kamp Vught verlaten. Broer Toon meldt zich niet; hij blijft de hele oorlog ondergedoken; de Duitsers vinden hem niet. Gerda (de andere hoofdpersoon van deze les) en Hans hebben elkaar nooit ontmoet.

- 18 In totaal hebben 3100 mensen (10% van alle gevangenen) in de Philipswerkplaats gewerkt. De meeste hebben de oorlog overleefd.
Ga naar [De hele geschiedenis van het Philips-Kommando](#) en scroll omlaag.
In 1947 geven ex-werkers een cadeau aan Philips. Wat is dat?
- A Een schilderij.
 - B Een beeld.
 - C Een glas in lood raam.
 - D Een wandkleed.

Kruip in de huid van Gerda en Hans

Je ziet hier een grafiek. Daaronder staan 12 gebeurtenissen die te maken hebben met leven en werken in Kamp Vught.

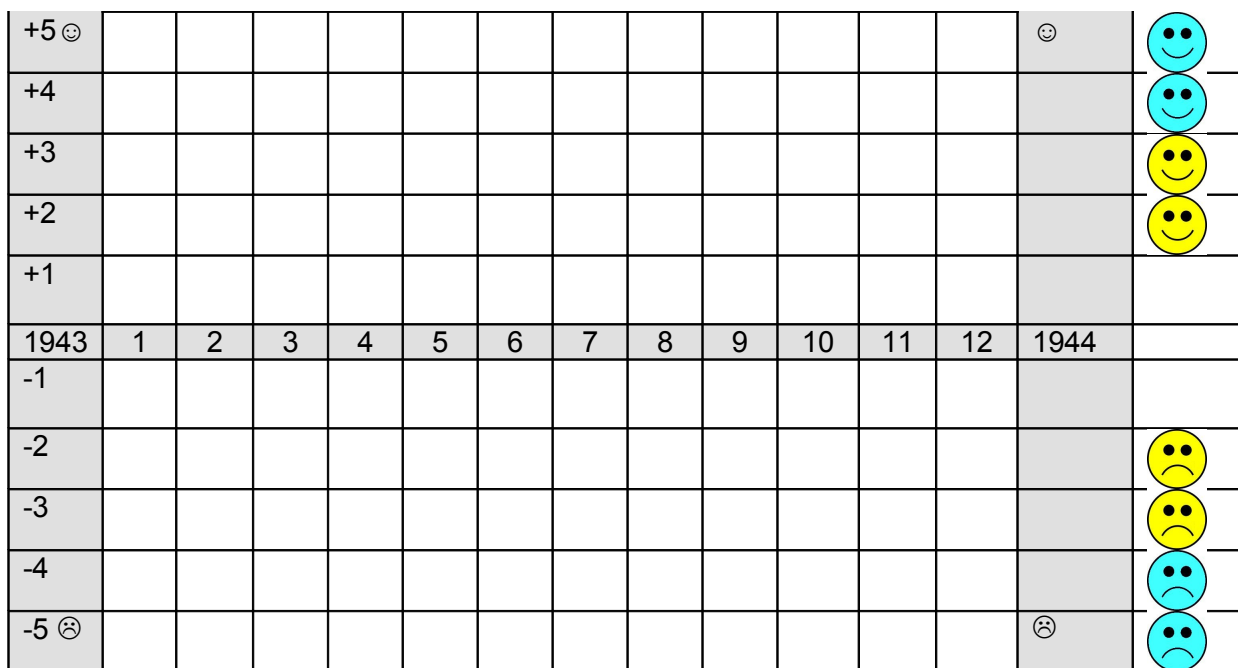
Jullie weten nu veel over Gerda en Hans. Wat zouden ze hebben gevonden van bijvoorbeeld hun aankomst in het kamp of het kampeten?

Bekijk en bespreek eerst samen de gebeurtenissen. Maakten Gerda en Hans allebei hetzelfde mee?

Geef vervolgens om beurten met een smiley (met kopiëren en plakken of door écht te knippen en te plakken) aan hoe jouw hoofdpersoon gereageerd zou hebben. Kies allebei je eigen kleur.

Bedenk dat + 5 heel positief is en – 5 heel negatief. Daar tussenin is veel variatie mogelijk. Plaats de smileys waar jij vindt dat ze horen.

Let op: Gerda en Hans kunnen verschillend reageren. Ook kan jouw persoon soms niet reageren op een gebeurtenis. Vul dan niets in.

Gebeurtenissen (de cijfers 1 t/m 12 verwijzen naar de gebeurtenissen in de grafiek)

1	Aankomst in Kamp Vught
2	Dagelijks leven in Kamp Vught
3	Het kampeten
4	Jodentransport van 3 juli 1943
5	Privacy in het kamp
6	Brieven en pakjes
7	Vrije tijd in Kamp Vught
8	Werken in het Philips-Kommando
9	Voedsel in het Philips-Kommando
10	Jodentransport van 15 november 1943
11	Vertrek van Hans uit Kamp Vught (dec.'43)
12	Vertrek van Gerda uit Kamp Vught (juni '44)

Kruip in de huid van Gerda en Hans

Was het Philips-Kommando in kamp Vught belangrijk voor Gerda?

.....

Verklaring:

.....

.....

Was het Philips-Kommando in kamp Vught belangrijk voor Hans?

.....

Verklaring:

.....

.....